

EUROPAPARLAMENTET

1999

2004

Utskottet för utveckling och samarbete

PRELIMINÄR VERSION
2000/0124(AVC)

26 september 2001

***

FÖRSLAG TILL REKOMMENDATION

om förslaget till rådets (och kommissionens) beslut om undertecknande på Europeiska gemenskapens vägnar av partnerskapsavtalet mellan staterna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan
(2117/2000 – KOM(2000) 324 – C5-0417/2000 – 2000/0124(AVC))

Utskottet för utveckling och samarbete

Föredragande: Didier Rod

Teckenförklaring

- * Samrådsförfarandet
majoritet av de avgivna rösterna
- **I Samarbetsförfarandet (första behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna
- **II Samarbetsförfarandet (andra behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten
- *** Samtyckesförfarandet
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter utom i de fall som avses i artiklarna 105, 107, 161 och 300 i EG-fördraget och artikel 7 i EU-fördraget
- ***I Medbeslutandeförfarandet (första behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna
- ***II Medbeslutandeförfarandet (andra behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten
- ***III Medbeslutandeförfarandet (tredje behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna det gemensamma utkastet

(Angivet förfarande baseras på den rättsliga grund som kommissionen föreslagit.)

Ändringsförslag till lagtexter

Parlamentets ändringar markeras med ***fetkursiv stil***. *Kursiv stil* används för att markera ord eller textavsnitt som man tycker bör korrigeras innan den slutliga texten produceras (exempelvis om en språkversion har uppenbara fel eller saknar textavsnitt). Dessa förslag underställs berörda tekniska avdelningar för godkännande.

INNEHÅLL

	Sida
PROTOKOLLSIDA.....	4
FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNINGSRESOLUTION.....	5
MOTIVERING.....	
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR.....	

PROTOKOLLSIDA

Med en skrivelse av den 23 maj 2000 begärde rådet, i enlighet med artikel 300.3 andra stycket och artikel 310 i EG-fördraget, att parlamentet skulle ge sitt samtycke till förslaget till rådets (och kommissionens) beslut om undertecknande på Europeiska gemenskapens vägnar av partnerskapsavtalet mellan staterna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan (2117/2000 – KOM(2000) 324 – 2000/0124(AVC)).

Vid plenarsammanträdet den 4 september 2000 tillkännagav talmannen att detta förslag hänvisats till utskottet för utveckling och samarbete, som utsetts till ansvarigt utskottet, och utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik, som utsetts till rådgivande utskott (C5-0417/2000).

Vid plenarsammanträdet den 4 september 2000 tillkännagav talmannen att förslaget även hänvisats till utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi, som också utsetts till rådgivande utskott.

Vid utskottssammanträdet den 27 juni 2000 utsåg utskottet för utveckling och samarbete Didier Rod till föredragande.

Vid utskottssammanträdet / utskottssammanträdena den ... behandlade utskottet förslaget till rådets (och kommissionens) beslut och förslaget till rekommendation.

Vid detta/det sistnämnda sammanträde(t) godkände utskottet (enhälligt) förslaget till lagstiftningsresolution med .. röster för, .. röster mot och .. nedlagda röster.

Följande ledamöter var närvarande vid omröstningen: ... (ordförande/ordförande för sammanträdet), ... (vice ordförande), ... (vice ordförande), Didier Rod (föredragande), ..., ... (suppleant för ...), ... (suppleant för ... i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen), ... och ...

Yttrandet (Yttrandena) från utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik (och utskottet för ...) återges i denna rekommendation.

Rekommendationen ingavs den ....

FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNINGSPRESOLUTION

Europaparlamentets lagstiftningsresolution om förslaget till rådets (och kommissionens) beslut om undertecknande på Europeiska gemenskapens vägnar av partnerskapsavtalet mellan staterna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan (2117/2000 – KOM(2000) 324 – C5-0417/2000 – 2000/0124(AVC))

(Samtyckesförfarandet)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av förslaget till rådets (och kommissionens) beslut (KOM(2000) 324¹),
  - med beaktande av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och staterna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (2117/2000²),
  - med beaktande av rådets begäran om parlamentets samtycke i enlighet med artikel 300.3 andra stycket och artikel 310 i EG-fördraget (C5-0417/2000),
  - med beaktande av artikel 86 och artikel 97.7 i arbetsordningen,
  - med beaktande av rekommendationen från utskottet för utveckling och samarbete och yttrandena från utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik och utskottet för utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi (A5-0000/2001).
1. Parlamentet ger (inte) sitt samtycke till ingåendet av partnerskapsavtalet,
  2. uppdrar åt talmannen att delge rådet och kommissionen, samt regeringarna och parlamenten i medlemsstaterna och i AVS-länderna, parlamentets ståndpunkt.

---

¹ EGT C 240, 28.8.2001.

² EGT L 317, 15.12.2000.

MOTIVERING

I. FRÅN LOMÉ TILL COTONOU: VAD HAR VI LÄRT?

A. LOMÉKONVENTIONENS SÄRDRAG

Den första Lomékonventionen undertecknades 1975 av 46 länder i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet och av Europeiska gemenskapens 9 medlemsstater. Den grundades på en modell för utvecklingssamarbete som var interregional (mellan två grupper av länder med olika integrationsnivå¹), multidimensionell (omfattande både utvecklingsbistånd och handelsförbindelser) och baserad på avtal (ingicks på fem år, med en finansieringsram som gav garanterad förutsägbarhet för medel som var oundgängliga för AVS-staternas programplanering och långsiktiga planering av sina utvecklingsprojekt). Men det mest säregna med detta samarbete låg i tanken på ett partnerskap, enligt vilket de parter som undertecknade skulle vara jämbördiga och deras respektive suveränitet och intressen respekteras. Detta befästes genom för AVS och EU gemensamma institutioner². De europeiska staternas syfte med Lomé var i själva verket att fastställa en ram för sina förbindelser med tidigare kolonier som blivit självständiga.

Utformningen av Lomékonventionen påverkades i hög grad av den internationella bakgrunden, vilken präglades av utvecklingsländernas anspråk på en ny ekonomisk världsordning. Centrala begrepp som suveränitet, jämlikhet, ömsesidigt beroende och endogen utveckling utgjorde ledstjärnor för samarbetet. Ett programmerbart utvecklingsbistånd och en handelsordning med tullpreferenser och utan reciprocitet, kompletterat med olika protokoll för enskilda produkter och mekanismer för att stabilisera exportinkomsterna för råvaror (Stabex och Sysmin), utgjorde tillsammans en enhetlig utvecklingsstrategi som byggde på att minska den strukturella ojämlikheten mellan Nord och Syd.

B. ETT GRADVIS INFÖRANDE AV VILLKOR I KONVENTIONERNA

1. På det politiska planet

De två första Lomékonventionerna präglades av principen om politisk neutralitet. Det var först efter Berlinmurens fall 1989, och de globala geopolitiska omvälvningar som därpå följde, som de europeiska förhandlarna yrkade på att man i Lomé IV skulle införa en klausul om respekt för mänskliga rättigheter (art. 5).

Den politiska dimensionen har i Lomé IV vidgats till respekt för demokratiska principer, rättsstaten och god förvaltning av offentliga angelägenheter. Den har också stärkts genom införandet av unilaterala sanktioner (som kan sträcka sig ända till att biståndet tillfälligt stoppas) mot AVS-stater som bryter mot dessa principer (artikel 366a i Lomé IV, vilken tas

---

¹ Skapandet av EU är resultatet av en lång integrationsprocess, medan samhörigheten mellan AVS-länderna främst är avhängig av deras förbindelser med Europeiska unionen.

² AVS-EU:s ministerråd, AVS-EU:s gemensamma församling och Ministerrådet.

upp som art. 96 i Cotonou). Problemet är att denna politiska konditionalitet är enkelriktad. När övergrepp sker mot de mänskliga rättigheterna för AVS-medborgare i EU förfogar AVS-partnerna inte över några instrument för sanktioner mot de europeiska länderna. Dessutom är sanktioner inte möjliga mot övergrepp mot sociala och ekonomiska rättigheter, vilket inte bara är något som förekommer i AVS-länderna. Framför allt har sanktioner ofta tillämpats enligt kriterier som är föga transparenta och objektiva och på ett sätt som minst sagt brustit i jämlikhet.

Å andra sidan har främjandet av mänskliga rättigheter i AVS-länderna ofta inskränkts till att enbart anordna val. I brist på förutsättningar som skulle kunna göra att valen blir fria och rättvisa och på en övergripande politik för att demokratisera hela samhället, riskerar EU:s politik i stället att bli till ett stöd för kulissdemokratier.

2. På det ekonomiska och handelspolitiska planet

Lomékonventionen syftade till att klippa av banden mellan de gamla kolonialmakterna och de tidigare kolonierna, men därmed har den inte satt stopp för det bistånd som är knutet därtill. I realiteten omfattas inte Europeiska utvecklingsfonden (EUF) av budgeten. Den fylls på genom direkta bidrag från medlemsstaterna och styrs av en kommitté som består av företrädare för dessa. För att kunna genomföra projekt är det följaktligen ofta en förutsättning att offentliga upphandlingar tilldelas europeiska företag. Strävan efter ett effektivt bistånd yttrar sig genom en reform av tilldelningskriterierna, vilka allt mer närmar sig ekonomiska villkor.

Projektbiståndet lämnade i Lomé III plats för bistånd till sektorsprogram som, för att undvika bortplottring, syftade till att koncentrera biståndet till ett begränsat antal sektorer. Men den verkliga vändpunkten kom med det särskilda programmet för Afrika under Lomé III (eller det sektorspecifika importprogrammet), vilket i realiteten är ett betalningsbalansbistånd. Från och med Lomé IV är Europeiska gemenskapen direkt engagerad i att lösa AVS-ländernas budget- och valutaobalanser, genom att det i denna finns resurser inskrivna som öronmärkta för stöd till strukturanpassning. Tilldelning ur dessa förutsatte att AVS-staterna åtog sig att genomföra makroekonomiska reformer.

Strukturanpassningsprogrammen har fört Lomékonventionen från långsiktig utveckling till anpassning på kort sikt, från struktur- och sociala reformer till konjunkturstyrda ekonomiska och valutapolitiska åtgärder, från sökandet efter endogen och egenfokuserad utveckling till tillämpning av en klichéartad politik, från jämbördiga partner till europeisk dominans och från avtalsbundet till villkorat bistånd. Dessa metoder har framför allt hämmat AVS-ländernas fria val att fastställa sin utvecklingspolitik. "Partnernas" suveränitet har påverkats även i fråga om genomförandet av denna politik, om uppföljning och utvärdering av deras program. Relationerna mellan AVS och EU har öppet fått en dimension av ett förhållande som mellan översåtar och undersåtar. Lomékonventionen har mist en av sina fundamentala principer.

De villkor, ekonomiska lika väl som politiska, som ställs upp för tilldelning av bistånd har gjort att givarländerna kunnat befästa sin frihandelsmodell för utveckling. Utan att de strukturella faktorer som bidragit till utarmningen av AVS-länderna ifrågasatts, har därmed nya aspekter inbegripits i de fyra Lomékonventionerna och olika bestämmelser har staplats på varandra.

C. BRIST PÅ POLITISK SAMMANSTÄLLNING ÖVER GENOMFÖRANDET AV LOMÉ:

Efter 40 år av multilateralt och bilateralt samarbete är fortfarande sammanställningen över utvecklingsbiståndet i allmänhet nedslående. I synnerhet har Lomékonventionen inte lyckats förbättra AVS-ländernas ekonomiska, sociala och politiska situation. I stället har fattigdomen ökat i de flesta AVS-länderna och ytterligare förvärrats av uppblussande konflikter och en miljöförstöring som tvingar människor på flykt. Det har lett till ett ökat humanitärt katastrofbistånd, vilket egentligen får träda in för att kompensera för den långsiktiga utvecklingspolitikens misslyckande. Vi ser en växande klyfta mellan industriländerna och länderna i Syd, men även mellan rika och fattiga grupper i samma land i Syd (för övrigt precis som i Nord ...). Enligt UNDP:s rapport besitter 20 % av världens befolkning 85 % av de samlade inkomsterna, medan 20 % (de allra fattigaste) bara får 1,4 %. 600 miljoner människor lever på mindre än en dollar om dagen, dvs. under fattigdomsgränsen.

Då samarbetet mellan AVS och EU inte givit de fördelar man hoppats, har förnyandet av partnerskapet givit upphov till en omfattande debatt. Men har man verkligen frågat sig om orsakerna till detta "misslyckande"?

1. Interna faktorer: problem i samarbetet

a) Ineffektiva förfaranden

De långsamma förfarandena och den långa tid det tar innan medel frigörs, jämte förfarandenas bristande öppenhet, har hämmat tillämpningen av konventionerna och gör därför en grundläggande reform nödvändig.

b) Dålig förvaltning av såväl nationella medel som externa biståndsmedel

Det är ett argument som ofta förts fram. Det står klart att en viss del av resurserna avsatts till improduktiva projekt eller till och med avletts från sina ursprungliga mål, genom systematisk korrupktion som i vissa stater förekommer även på högsta nivå. Men att använda biståndet för att betala av på utlandsskulden eller för att täcka statliga budgetunderskott har inte heller gjort det möjligt att bidra till befolkningens sociala utveckling. Egentligen handlar det om bristen på demokratisk debatt och kontroll. Utvecklingssamarbetet har blivit en fråga för experter, med beslut som fattas av regeringar som står under internationellt inflytande och utan att de människor som berörs givit sitt samtycke. Ändå måste utveckling bygga på ett samhällsprojekt som medborgare på alla nivåer beslutar om gemensamt. Det är endast ett på pluralism och delaktighet grundat tillvägagångssätt som kan utlösa en hållbar utveckling för de lokala befolkningsgrupperna.

c) Sammanhållningen inom AVS-gruppen

När den första Lomékonventionen undertecknades stod tredje världen, inklusive AVS-länderna, enad och solidarisk inom 77-gruppen. Splittringen mellan AVS-länderna efter geografiska, språkliga och utvecklingsmässiga linjer har sedan dess förstärkts och AVS-gruppen har förlorat tyngd i förhandlingarna och beslutsförmåga.

2. Externa faktorer: osammanhängande utvecklingspolitik inom ramen för ett internationellt system i obalans

Det är viktigt att erinra om att Lomékonventionen föddes ur en föreställning bland europeiska länder som ville omforma sina relationer till de gamla kolonierna genom att engagera sig i AVS-ländernas utveckling. Men detta geostrategiska intresse har efter hand, och särskilt efter sovjetblockets fall, mist sin relevans för de europeiska staterna. Europeiska gemenskapen har vänt sig österut och inför utsikterna till en utvidgning har länderna i AVS-området förpassats till andra eller till och med tredje plats (efter Medelhavsländerna). Ett talande exempel på det är att inget av AVS-länderna finns bland de tio största mottagarna av gemenskapsbistånd.

a) Den internationella handelns strukturella obalans

AVS-ländernas ekonomiska strukturer upprättades av de gamla kolonialmakterna för att möta sina befolkningars krav och vilar på produktion och export av ett begränsat antal råvaror. Men på världsmarknaden är dessa råvaror med begränsat förädlingsvärde fortfarande billiga och sedan 70-talet har bytesförhållandena till och med blivit sämre. Dessutom svänger priserna på dessa mycket, beroende på variationer i utbudet, vilka i sin tur beror på oförutsägbara omständigheter (som klimatet). Å andra sidan skaffar sig AVS-länderna tillverkade produkter på den europeiska marknaden. Denna obalans i handelsutbytet ökar AVS-ländernas beroende av externt bistånd och förvärrar deras skuldsituation. Utvecklingssamarbetet har bara gjort att detta ojämlika internationella handelssystem befästs, i stället för att ge utvecklingsländernas ekonomier en inriktning som svarar mot de lokala befolkningarnas centrala behov.

b) En treenighet: skuld, strukturanpassning, avreglering

I länderna i Syd och i synnerhet i Afrika har skuldbördan ökat ytterligare. På 30 år har utlandsskulden för länderna i Syd vuxit från 50 till 2 500 miljarder USD. Under 1999 motsvarade skuldräntan 300 miljarder USD, medan det offentliga utvecklingsbiståndet understeg 50 miljarder USD (0,24 % av OECD-ländernas BNP). UNDP har vidare räknat ut att det skulle räcka med 40 miljarder USD per år för att klara livsmedelsförsörjning, vatten, utbildning och hälso- och sjukvård i de fattiga länderna. De minst utvecklade länderna (varav 40 AVS) använder närmare 40 % av sin BNP bara för att betala ränta på skulderna, på bekostnad av de investeringar på det sociala området som krävs för att dessa länder skall få en hållbar utveckling. Afrika söder om Sahara betalar varje år tillbaka 15 miljarder USD, dvs. 4 gånger mer än man lägger ut för hälsovård och utbildning. Skulden slukar alltså nästan alla resurser för länderna i Syd.

Skulden utgör i realiteten ett instrument för länderna i Nord för att behärska och kontrollera dem i Syd. Den används av borgenärländerna för att, inom ramen för strukturanpassningsprogram som syftar till att åter uppnå jämvikt för betalningsbalansen och särskilt genom privatiseringar och budgetrestriktioner, tvinga på gäldenärländerna en åtstramningspolitik. Denna politik bidrar långt ifrån till en bättre ekonomisk utveckling och till att stärka den ekonomiska sammanhållningen, utan i stället till social utslagning och förstörda ekosystem. Än allvarigare är att dessa reformer, genom att de rubbar de statliga strukturernas legitimitet, givit upphov till strukturell politisk instabilitet och ett brutalt sönderfall av stat och samhälle och ofta blivit en källa till konflikter (som nyligen i Kongo, Sierra Leone, Liberia, Angola osv.).

Konditionaliteten har även lett till att marknaderna i Syd öppnats. Vissa AVS-stater har, för att uppfylla villkoren för lån från IMF och Världsbanken, tvingats stoppa alla former av stöd till bönder. På Jamaica har regeringen tvingats öppna sin marknad för import från Europa av koncentrerad mjölk och importen har ökat från 200 ton per år mellan 1990 och 1993 till över 4 000 ton per år mellan 1995 och 1996 och efter hand har de små lokala mjölkproducenterna med begränsad konkurrenskraft trängts undan. Exemplet illustrerar de katastrofala följderna av frihandel mellan två parter som inte är jämbördiga och visar att ett öppnande av marknaderna i Syd bara kan leda till att deras framväxande ekonomier och industrier försvagas.

Trots partnerskapstanken har inte AVS-länderna lyckats undslippa makroekonomiska och avregleringsåtgärder som utformats och beslutats av bilaterala och multilaterala givare, inklusive av Europeiska unionen.

c) En europeisk politik som inte är koherent med utvecklingsmålet

För det första går 60 till 80 % av biståndet till AVS-länderna tillbaka till Europeiska unionen i form av inköp av utrustning och tjänster och för att hyra in experter från väst i stället för kvalificerad lokal arbetskraft. Man har till och med konstaterat att 40 % av biståndet från medlemsstaterna uttryckligen knutits till varor och tjänster som kommer från företag i givarländerna. I en resolution nyligen av AVS-EU:s gemensamma församling noterades med oro att endast 25 % av EUF:s kontrakt faktiskt kom AVS-länderna till godo. Det går stick i stäv med en politik för hållbar utveckling, som borde bygga på lokala mänskliga och materiella resurser. Sådana metoder bidrar vidare till att ländernas i Syd beroende av de rika länderna växer och utgör en "improduktiv" användning av knappa biståndsresurser.

Å andra sidan gör gemenskapssubventionerna av exporten, särskilt i fråga om jordbruksprodukter (inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitik), att Europas lantbrukare kan sälja sina produkter till låga priser på världsmarknaden, samtidigt som utvecklingen av de lokala och regionala marknaderna i länderna i Syd utarmas. Exempelvis bokstavligen översköljs Västafrika, som traditionellt försörjt sig med lokalt nötkött och kött från länderna i Sahara, av export till låga priser från Europa, särskilt efter krisen med galna ko-sjukan. Den europeiska exporten har sjufaldigats mellan 1981 och 1991. I början av 80-talet kom två tredjedelar av konsumtionen av kött i Elfenbenskusten från Mali och Burkina Faso, mot en tredjedel i början av 90-talet. Sådana metoder rubbar inte bara ordningen på de lokala marknaderna och hämmar utsikterna till utveckling för landsbygdsbefolkningen i Syd, utan går dessutom på tvärs mot en politik för enhetlig utveckling. Mellan 1983 och 1993 lade EU ut omkring 450 miljoner euro i subventioner till exporten av jordbruksprodukter till Västafrika. Samtidigt ägnade den flera tiotals miljoner euro åt att bistå sektorn för nötkött i samma region.

Så länge Europeiska unionen inte prioriterar utvecklingsmålen och en bättre balans mellan Nord och Syd och så länge man på konstgjord väg upprätthåller ett produktivitetinriktat europeiskt jordbruk på bekostnad av livsmedels- och kvalitetsproduktion, kommer klyftan mellan Nord och Syd att växa och undernäringen att finnas kvar. Vi behöver inte genetiskt modifierade organismer för att föda världen, utan rationellare användning och fördelning av resurserna, kvalitetsproduktion och regionalt baserad försörjning. På samma sätt begränsar de bilaterala fiskeavtalen mellan Europeiska gemenskapen och vissa AVS-länder de lokala fiskarnas användning av territorialvattnen och äventyrar lokalbefolkningarnas försörjning och

uppehälle.

Dessa interna och externa faktorer sammantagna har lett till att samarbetet inom ramen för Lomé blivit ineffektivt. Eftersom merparten av dessa förutsättningar består med Cotonou, är det berättigat att ifrågasätta målsättningarna och om det kan nå framgång.

II. DET NYA PARTNERSKAPSAVTALET AVS-EU: COTONOU-AVTALET

Undertecknandet den 23 juni 2000 i Cotonou, i Benin, ledde till stor lättnad bland AVS-staterna och Europas stater. Avtalet uppfattas som en seger, eftersom fortsatt samarbete mellan Europeiska gemenskapen och AVS-länderna inte var något på förhand givet. 1994, vid omförhandlingen efter halva tiden av fjärde Lomékonventionen, ansåg många bedömare, inklusive kommissionens vice ordförande Marin, kommissionär för utvecklingsarbete, att Lomé IV skulle bli den sista konventionen mellan AVS och EU. Man erinrar sig även de fyra scenarier Europeiska kommissionen 1997 lade fram i sin grönbok¹:

- oförändrad situation: globalt avtal med samtliga AVS-länder,
- globalt avtal av mycket allmän karaktär som kompletteras med bilaterala avtal,
- en uppsplittring av Lomé i regionala avtal,
- ett särskilt avtal med de minst utvecklade länderna.

Såväl inom Europeiska unionen som bland AVS-länderna och särskilt inom AVS-EU:s gemensamma församling följde en livlig debatt på publiceringen av denna grönbok. Europaparlamentet uttalade sig till förmån för att samarbetet mellan AVS och EU skulle förnyas och stärkas². I Librevilleförklaringen³ bekräftade AVS-staterna sin vilja att bibehålla sammanhållningen inom AVS-gruppen.

Detta nya avtal innehåller nya bestämmelser som är helt grundläggande för att få ett verkligt partnerskap till stånd. Men dess filosofi förblir väsentligen liberal, står i bjärt kontrast med den ursprungliga visionen med Lomé och riskerar att gå tvärt emot en verklig hållbar ekonomisk och social utveckling i AVS-länderna. Frågan kvarstår: är frihandelsekonomin lämplig för att åstadkomma en hållbar utveckling i AVS-länderna? Hur skall länderna i Syd kunna konkurrera med industriländerna på världsmarknaden?

Tillämpningen av Cotonou-avtalet kommer dessutom att vara avgörande, särskilt som det är ett ramavtal som undertecknats på 20 år och som lämnar stort utrymme för senare förhandlingar (översyn av avtalet och av finansieringsramen vart femte år och en ny handelsordning som skall slås fast senast 2008). Mycket återstår att göra i fråga om genomförandet och på det området kommer partnerskapets aktörer att spela en central roll. Men Europaparlamentet kommer inte längre att vara inblandat i de senare besluten.

---

¹ Grönbok om förbindelserna mellan Europeiska unionen och AVS-länderna inför 2000-talet, Europeiska kommissionen, 1997.

² Europaparlamentets resolution av den 2 oktober 1997.

³ Librevilleförklaringen, första toppmötet mellan stats- och regeringscheferna inom AVS, 7 november 1997.

A. VIKTIGA NYA ELEMENT

1. Mål och principer

a) *Målen*

Cotonou-avtalet ställer som främsta målsättning upp att minska fattigdomen – något som är svårt att inte uttrycka sitt stöd för. Man kan dock fråga sig om inte målet för utvecklingssamarbetet redan i de tidigare Lomékonventionerna var att bekämpa fattigdomen och att förbättra befolkningens levnadsvillkor.

Tanken är inte ny och stämmer även överens med den inriktning Världsbanken valt under senare år. Även om detta gemensamma angreppssätt kan förefalla positivt när det gäller koherensen mellan den politik som förs av de stora bidragsgivarna, så gör det samtidigt att EU:s insatser mister i synlighet och särprägel.

I Cotonou-avtalet anges vidare att kampen skall föras "i överensstämmelse med ... en gradvis integrering av AVS-staterna i världsekonomin". Det utgör en radikalt förändrad inriktning jämfört med Lomé, som syftade till en reformering av den internationella ekonomiska ordningen. Faktum är att integreringen av AVS-länderna i världsekonomin redan fanns inskriven i Lomé IV. Medan målet för samarbetet enligt Lomé var "en genomgripande utveckling som vilar på [AVS-staternas] egen kraft och bygger på deras kulturella och sociala värderingar, mänskliga resurser, naturtillgångar och ekonomiska potential", så ställer sig Cotonou-avtalet bakom konceptet med enkelriktad utveckling och en filosofi som vilar på marknadsekonomi och avreglering. Ändå har man visat att ohämmad avreglering bara gör att ojämlikheten mellan rika och fattiga växer.

b) *Principerna*

En ny och central princip dyker upp, den om "deltagande" och öppnande av partnerskapet för olika slags aktörer, särskilt sådana från det civila samhället. Dessutom framhålls den centrala roll dialogen spelar.

Men rent generellt innebär principerna i Cotonou-avtalet terminologiskt ett steg bakåt jämfört med Lomé. "Respekten för [partnernas] suveränitet" har försvunnit till förmån för "ägarskap till utvecklingsstrategierna", ett begrepp som betecknas som ett betydande framsteg ... Men även om AVS-länderna blir ägare till sina utvecklingsstrategier betyder det att de utformats av andra! Dessutom innebär "differentiering ... med hänsyn till partners utvecklingsnivå, behov, prestationsförmåga och långsiktiga utvecklingsstrategi" att det som uppnåtts i fråga om samarbetets säkerhet och förutsägbarhet äventyras. Eftersom biståndet skall tillhandahållas med hänsyn till staternas resultat, kommer dessa inte längre att ha några garantier när det gäller programplaneringen på lång sikt. Avtalets principer om differentiering och regionalisering går även stick i stäv med tanken om partnernas likställdhet.

2. Aktörerna

a) Det civila samhället

Lomékonventionen utgjorde främst ett samarbete mellan stater. I Lomé IVa hade emellertid, inom ramen för det decentraliserade samarbetet, införts samarbete mellan lokala institutioner.

Genom att man i Cotonou-avtalet tillerkänner det civila samhället en roll, tillförs en viktig och mycket positiv nyhet. I den text som godkänts slås två centrala principer fast. Icke-statliga aktörer skall "underrättas om och inbegripas i samråd om riktlinjerna och strategierna för samarbetet, om prioriteringarna i samarbetet, särskilt på områden som direkt berör dem, samt om den politiska dialogen", vilket innebär att de i ett tidigt skede deltar i att definiera prioriteringarna för ett land inom ramen för programplaneringen. Dessutom skall de "tilldelas finansiella resurser"¹, vilket ger aktörerna inom det civila samhället, inbegripet till exempel organisationer för skydd av mänskliga rättigheter i länder där dessa kränks, möjlighet att få direkt tillgång till eventuell gemenskapsfinansiering.

Emellertid omfattar begreppet "civila samhället" mycket skilda aktörer, från organisationer till fackföreningar och branschorganisationer, och genom sina organisationer försvarar varje beståndsdel av det civila samhället sina särintressen. Man anklagar dem därför ofta för bristande representativitet. Dessutom finns det inget i Cotonou som föreskriver hur samrådet med det civila samhället skall gå till. Härvid går Europeiska kommissionens begäran att få tillgång till strategidokument för varje land innan avtalet ratificeras, samtidigt som det civila samhället antas delta i utarbetandet av dem, på tvärs mot de angivna målen. Hur skall ett samråd med det civila samhället rent faktiskt kunna äga rum med så lite tid till förfogande? Faktum är att konceptets bristande tydlighet gör att man kan frukta för missbruk och i synnerhet att det civila samhället reduceras till ett instrument - dels av Europeiska kommissionen, som däri skulle kunna se ett sätt att försvaga staterna ytterligare, dels av regeringarna i AVS-staterna, som fruktar konkurrens från det civila samhället, särskilt om tillgången till medel, och att förlora trovärdighet.

Det civila samhällets deltagande i genomförandet av utvecklingssamarbetet kräver följaktligen att dess tillämpningsområde görs klart och att spelreglerna fastställs. Dagens framsteg, särskilt som resultat av det forum för det civila samhället i AVS som hölls under det belgiska ordförandeskapet, gör att man kan hoppas på att de aktörer som berörs, med hjälp av strukturerade och enhetliga nationella och regionala plattformar för representation, kommer att kunna organisera sig.

b) Statens roll

Staten har ofta försvagats av de reformer som inom ramen för strukturanpassningsprogrammen tvingats fram av de internationella bidragsgivarna. De massiva uppsägningarna av tjänstemän inom den offentliga sektorn har gjort denna än mindre effektiv i fråga om administration och förvaltning och skadat staternas förmåga att anta egna oberoende utvecklingsstrategier.

---

¹ 15 % av finansieringsramen är förbehållen det civila samhällets deltagande inom ramen för genomförandet av detta avtal.

Öppningen mot en dimension med deltagande får inte heller bli en fortsättning på denna försvagning, utan måste bidra till att återge staterna deras legitimitet och till att stärka deras kapacitet.

Det är i realiteten i dag uppenbart att statens roll, av hänsyn till en hållbar utveckling, måste omprövas och omvärderas. Tidigare erfarenheter och misslyckanden har lärt oss att statens roll är central för denna process. Dess insatser är avgörande för genomförandet av en politik för social rättvisa och jämlikhet. Respekt för de mänskliga rättigheterna, främjande av folkhälsan, tillgång till utbildning för alla eller skyddet av miljön kan bara säkerställas genom en stat som är effektiv och har förmåga att handla. Men återupprättandet av staten kräver att den fungerar på ett demokratiskt sätt, så att dess legitimitet återupprättas och dess viktigaste uppgift säkras: skyddet för befolkningens allmänintresse.

3. Den politiska dimensionen

Den politiska dimensionen är en av de viktiga faktorer Cotonou-avtalet tillför. Redan i Lomé IV fanns en hänvisning till mänskliga rättigheter (art. 5) och i Lomé IV a infördes konditionaliteten (art. 366.b). Införandet i Cotonou-avtalet (Avdelning II) av den politiska dimensionen som en del för sig utgör emellertid en viktig nyhet och inbegriper några mycket positiva delar.

a) Den politiska dialogen

AVS-EU:s ministerråd får till uppgift att föra den politiska dialogen och ta upp de frågor som har konsekvenser för AVS-staternas hållbara utveckling, som den internationella handeln, den gemensamma jordbrukspolitiken, fiskeripolitiken osv. I avtalet föreskrivs att "parterna skall regelbundet föra en allsidig, balanserad och djup politisk dialog som leder till att båda parterna ikläder sig förpliktelser", men det finns ingen tvingande bestämmelse om hur en sådan dialog skall upprättas i ett läge med motsättningar eller som berör AVS-partnerns intressen. Dessutom måste man erinra om att AVS-länderna inte har någon möjlighet att svara med sanktioner om deras företrädare utsätts för övergrepp mot de mänskliga rättigheterna i ett EU-land.

Men öppnandet av den europeiska marknaden inom ramen för initiativet "Allt utom vapen", enligt vilket produkter från de minst utvecklade länderna inte får beläggas med tullavgifter, utan att samråd ägt rum med AVS-partnerna och utan att hänsyn tagits till konsekvenserna för befolkningen, bådär inte gott när det gäller genomförandet av denna dialog. Vid AVS-EU:s ministerråd i maj 2001 kritiserade AVS-länderna livligt detta ensidiga beslut av EU. Ett annat exempel som väckt AVS-ländernas indignation är stoppet för bistånd till Haiti, utan att samrådsförfarandet följts. De två exemplen visar att den europeiska parten inte tar denna nyordning, som ändå innebär ett viktigt instrument för ett framgångsrikt utvecklingssamarbete, på allvar.

b) God förvaltning

Frågan om god förvaltning har, tillsammans med handeln, länge utgjort en stötesten vid förhandlingarna om ett avtal. AVS-länderna delar egentligen inte åsikten att god förvaltning borde betraktas som en central del av avtalet och vill följaktligen inte att denna omfattas av

underlåtenhetsklausulen. Samtidigt som AVS-länderna betraktar "god förvaltning" som ett sätt att stärka samarbetet mellan AVS och EU och att förbättra utfallet för den nationella politiken, varnade de Europeiska unionen för definitioner som skiljer sig sinsemellan, är otydliga och kan missförstås. Till slut är det bara bekämpningen av korruption som är föremål för en särskild bestämmelse som gör det möjligt att tillfälligt stoppa samarbetet vid uppenbar kränkning av denna princip. Det handlar om organiserad systematisk korruption och inte tillfälliga företeelser som kan hänföras till en person eller som beror på svagheter i AVS-ländernas strukturer.

Valet av begreppet "god förvaltning" är dock inte slumpmässigt. Detta vaga begrepp infördes av Världsbanken i slutet av 80-talet, med hänvisning till "god förvaltning av offentliga angelägenheter". I realiteten har begreppet tolkats för att vägleda de politiska, ekonomiska och sociala val som träffas av länderna som mottar bistånd. "God förvaltning" innebar i detta fall en förvaltning i enlighet med de finansiella institutionernas mål. Konceptet har sedan dess vandrat vidare och blivit en del av de vanliga fraserna från internationella organisationer som IMF, UNDP, EU och icke-statliga organisationer, utan att enighet råder kring någon klar definition. En annan tolkning av "god förvaltning" skulle kunna vara en jämlik fördelning av välståndet till hela befolkningen, av en regering som är demokratiskt vald och politiskt ansvarig. God förvaltning borde även omfatta respekt för internationella avtal, som allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, Förenta nationernas förklaring om rätten till utveckling, de internationella miljökonventionerna osv.

c) Konfliktförebyggande och konfliktlösning

De konflikter som drabbar AVS-länderna utgör en integrerad del av ett fattigdomsspiralen, där denna utgör såväl orsaken till som följden av konflikterna. Trenden har under senare år alltför ofta varit att i högre grad finansiera humanitärt katastrofbistånd, som ett sätt att göra sig skuldfri för att inte ha ingripit för att lösa konflikter. Klausulen om konfliktförebyggande och konfliktlösning och införandet av en sådan som en ny dimension av det internationella samarbetet visar att man beaktar fattigdomsproblemet i hela dess omfattning och innebär därmed en utomordentligt konstruktiv nyordning. Cotonou-avtalet syftar härvid mycket högt: "Parterna skall inom ramen för partnerskapet bedriva en aktiv, vittomfattande och samlad politik för fredsskapande åtgärder, konfliktförebyggande och konfliktlösning ... genom att de egentliga orsakerna till problemen angrips på ett målinriktat sätt och genom en lämplig kombination av alla tillgängliga åtgärdsmedel". Men ändå är texten fortfarande mycket allmänt hållen i fråga om hur den skall tillämpas och hur man skall agera beträffande de egentliga orsakerna till konflikterna. Det finns inget som garanterar att EU på detta område kommer att skaffa sig de medel sådana ambitioner kräver.

d) Migration

Detta tema togs upp sent under förhandlingarna, från europeisk sida. Diskussionen gällde problemet med illegala immigranternas återvändande, särskilt sådana som inte fått asyl. Det är oerhört beklagligt, i fråga om ett avtal som förhandlats fram under så lång tid, att den centrala frågan om invandring inte tagits upp tidigare och utifrån ett vidare perspektiv. Cotonou-avtalet utgör faktiskt en mycket lämplig ram för att föra en politisk dialog kring denna fråga. En ansvarsfull invandringspolitik måste ge svar på frågor rörande situationen i ursprungslandet och vilka rättigheter de invandrare har som är bosatta i Europeiska unionen.

EU:s politik grundas för närvarande på ett säkerhetstänkande, som aldrig kan ge varaktiga resultat och som inte kan hejda den växande migrationen på lång sikt. Myten om "nollinvandring" och dess motsvarighet "totalstopp" uppmuntrar mer än den avskräcker illegal invandring, som i stor utsträckning exploateras av välorganiserade nätverk.

Migrationsströmmarna kommer inte att minska så länge man inte samtidigt hanterar de faktorer som driver fram invandringen. Man måste i detta läge föra en politik för hållbar utveckling som underlättar för AVS-länderna att engagera sig för att hejda migrationsströmmarna. Den andra delen av invandringspolitiken rör medborgare från AVS-länderna som är bosatta i Europeiska unionen och som ofta utsätts för diskriminering. Man måste föra en integrationspolitik som inte bara grundas på likabehandling när det gäller ekonomiska och sociala rättigheter, utan även på att deras medborgerliga, kulturella och politiska rättigheter erkänns.

Invandringspolitiken har under senare tid åter kommit i rampljuset. Under trycket av den demografiska utvecklingen och ekonomisk nödvändighet har EU beslutat att öppna sina gränser för vissa kategorier av invandrare, särskilt inom ny teknik. Denna jakt på kvalificerad och billig arbetskraft bidrar inte bara till att kompetensen flyr utvecklingsländerna, utan går dessutom stick i stäv med politiken för att utveckla AVS-ländernas förmåga. Efter slaveriet riskerar den att bli till en ny rovjakt på resurser i de rikaste ländernas intresse.

B. REFORMERINGEN AV DET FINANSIELLA OCH TEKNISKA SAMARBETET

1. Ett bistånd som förvaltas bättre och mer rationellt

a) En ändrad karaktär på biståndet

Lomékonventionen dominerades av tre slags bistånd: programmerbart bistånd (som tilldelades på geografiska grunder via de nationella vägledande programmen (NVP)), icke-programmerbart bistånd (som tilldelas särskilda ändamål, som sjunkande exportintäkter (Stabex och Sysmin), katastrofbistånd eller strukturanpassning) samt lån (beviljade av EIB).

I Cotonou-avtalet har EUF-instrumenten omfördelats och rationaliserats. Samtliga resurser kommer att kanaliseras genom två instrument: en långsiktig finansieringsram som skall samla allt icke återbetalningsbart bistånd och en finansieringsram för riskkapital och lån, i syfte att stödja den privata sektorns utveckling. Den förra finansieringsramen skall användas för att finansiera traditionella NVP, men även för makroekonomiskt stöd, stöd till sektorspolitik, bistånd för att dämpa betalningsbalansproblem, till decentraliserat samarbete och skuldlättnad. Det betyder att Stabex och Sysmin inte längre finns som särskilda instrument med egen budget. Det kommer att vara möjligt att hjälpa AVS-länderna vid fluktuationer i exportinkomsterna, men bara inom ramen för den landvisa programplaneringen och även med beaktande av makroekonomiska kriterier, som ett försämrat budgetunderskott (ett föga objektiva och transparent kriterium).

Därmed fortsätter gemenskapsbiståndet på den inslagna vägen (som anträdde under Lomé) mot sektorsprogram för budgetbistånd (i stället för stöd till projekt). Dessa sektorsinsatser i stor skala syftar till att öka samarbetets genomslag och underlätta samordningen med andra bidragsgivare. De nationella vägledande programmen kommer därför att domineras av två

målsättningar: koncentration av biståndet till nyckelsektorer och tunga investeringar i ett begränsat antal program. Mot denna bakgrund är det, dock utan att vilja föregripa de prioriteringar AVS-länderna drar upp i sina "landvisa strategidokument" av avgörande betydelse att Europeiska gemenskapen åtar sig att finansiellt stödja stärkandet av offentliga utbildnings-, hälso-, rättsskipnings-, miljöskydds- m.fl. tjänster, liksom den administrativa och institutionella kapaciteten. Men det förefaller dock som om utsikterna till avreglering av den offentliga sektorn, vilken åter bekräftas av Cotonou, gör att dessa åtaganden inte kommer i främsta rummet.

b) Nya, mer selektiva och flexibla förfaranden för att bevilja bistånd

De femåriga finansieringsramarna kommer hädanefter att vara av rent indikativ natur. De kommer att bli föremål för revision med hänsyn till AVS-ländernas behov och resultat. Dessa nya bestämmelser står alltså i motsatsställning till koncepten med säkra och förutsägbara resurser och hindrar sålunda programplaneringen på lång sikt.

Med detta tillvägagångssätt införs "förtjänst-" eller resultatkriterier för tilldelning av bistånd (utöver behovskriterierna). Det nya avtalet grundas på en glidande programplanering, dvs. de belopp som beviljas kan, beroende på resultat, revideras uppåt eller nedåt mitt under pågående genomförandefas för programmen. Det innebär slutet på automatisk tilldelning och utlösande av bistånd.

Hur gör man framför allt för att objektivt bedöma ett lands framsteg? Vilka kriterier skall användas? Att mäta ett lands hållbara utveckling och hur de fattigaste befolkningsgruppernas livsvillkor förbättras via vilken tillgång de har till grundläggande tjänster som livsmedelsförsörjning, utbildning, hälsovård osv., förefaller vara en lämplig utgångspunkt för en bedömning. Men Cotonou omfattas inte av detta långsiktiga angreppssätt. Genom att avtalet föreslår en avreglering av tjänsterna och genom att skriva under på överenskommelsen om immaterialrättigheter (vilken tillåter att levande materia patenteras) äventyrar det AVS-ländernas endogena utveckling.

2. Ett avtal som innebär steg tillbaka på vissa områden - exemplet med miljödimensionen

I fjärde Lomékonventionen fanns miljön med bland insatsområdena. Att den fanns införd i första avdelningen av avtalet visade vilken vikt och prioritet denna fråga tillmättes. I artikel 34 bekräftades att det för många AVS-stater är en nödvändighet att bevara naturresurserna, utan vilken alla utvecklingsansträngningar och särskilt de som syftar till att nå de prioriterade målen självförsörjning med livsmedel och säkrad livsmedelsförsörjning, skulle motverkas. I avdelning I föreskrevs att varje insats eller program som inrättades av AVS-EU-partnerna skulle främja ett angreppssätt som var förebyggande (som bemödade sig om att förhindra negativa konsekvenser för miljön), systematiskt, garanterade ekologisk kontroll på alla stadier och var sektorsöverskridande. Framför allt betonades i Lomé behovet av utvecklingsmetoder som var koherenta och som respekterade den ekologiska balansen. Mer konkret fanns i artikel 39 ett förbud mot "all direkt eller indirekt export av sådant avfall till AVS-staterna samtidigt som dessa skall förbjuda direkt eller indirekt import till sitt territorium av sådant avfall". Ett

stadgande fanns om möjlighet att överklaga miljökonsekvensundersökningar. Gemenskapen skulle tillhandahålla tillgängliga tekniska uppgifter om bekämpningsmedel och andra kemiska produkter.

Konventionen omfattade emellertid inte någon tvingande mekanism för att säkerställa att dessa mål tillämpades på ett konkret och praktiskt sätt eller de stödåtgärder som krävdes för AVS-länderna för att kunna kontrollera att de följdes (till exempel genom att använda en pool av experter eller en fond i avsikt att ge brådskande bistånd till berörd AVS-stat i händelse av import av farligt avfall från EU).

I Cotonou har miljön förpassats till bakgrunden. Tanken är att begränsa utvecklingens miljökonsekvenser. Man förbjuder inte längre export av farligt avfall, utan nöjer sig med "hänsynstagande till frågor om transport och bortskaffande av farligt avfall". Ingenstans knyts skyddet för miljön, suveränitet i fråga om livsmedelsförsörjning och minskande av fattigdomen samman. Miljön måste dock vara en del av varje utvecklingsstrategi. Bevarandet av naturresurser och rationellt utnyttjande av dem är en förutsättning för att omedelbart kunna förbättra människors livsvillkor och skydda kommande generationers. Att ekonomiskt värdesätta naturresurser (inbegripet råvaror) är en absolut förutsättning för att förhållandet mellan Nord och Syd skall kunna bringas i balans.

På samma sätt som Cotonou-avtalet i sig inbegriper de internationella ekonomiska och finansiella institutionernas bestämmelser måste det, för att bli sammanhängande och balanserat, ta hänsyn till mål och mekanismer i internationella konventioner, särskilt i fråga om miljön (konventionen om klimatförändringar och Kyoto-protokollet, konventionen om biologisk mångfald, Montrealkonventionen om ozon).

C. AVREGLERING AV HANDELN PÅ WTO-NIVÅ

1. En handelsordning med flera nivåer

a) Slutet på en handelsordning med tullpreferenser och utan reciprocitet

De icke-reciproka handelspreferenserna enligt Lomékonventionen har blivit föremål för intensiv kritik, för att de inte förbättrat AVS-ländernas ekonomiska situation. Trots den i teorin fria tillgång AVS-länderna har till marknaden i Europeiska unionen, har faktiskt AVS-ländernas andel sjunkit från 6,7 % 1976 till 3,4 % 1993. Med utgångspunkt i detta konstaterande slås i Cotonou-avtalet fast att detta system skall upphöra före 2008 och ersättas av frihandel, vilket gör att man kan respektera WTO:s bestämmelser om icke-diskriminering och reciprocitet.

Borttagandet av Stabex, som syftade till att stabilisera inkomsterna från export av jordbruksprodukter, och Sysmin, för mineraler och gruvprodukter, skall ses mot denna bakgrund. Även om en reform av systemet för att frigöra medel föreföll nödvändig, är det ändå beklagligt att helt enkelt bara ta bort dem. Fortfarande finns instabiliteten kvar för export av tropiska produkter och för import av livsmedel, vilket ytterligare ökar den strukturella

obalansen i AVS-ländernas handel. Man borde ha funderat i termer av en fond för att stabilisera priser (snarare än inkomster), som hade kunnat styras av centrala branschorganisationer, och av att inrätta ett system för att täcka importen för länder som är nettoimportörer av livsmedel.

b) Frihandels utmaningar

WTO föreskriver att öppnandet av marknaderna skall göras enligt regler om reciprocitet. AVS-länderna kommer alltså att bli tvungna att öppna sina marknader för produkter från EU och i utbyte mot detta ger EU dem finansiellt stöd för att ersätta dem för deras kostnader för öppnandet. Till och med kvotsystemen med garantipriser inom ramen för Loméprotokollen om basprodukter, som bananer, socker, nötkött och rom, skall så småningom avskaffas.

AVS-länderna kommer att behandlas olika beroende på utvecklingsnivå. De minst utvecklade länderna kommer faktiskt att åtnjuta en behandling med handelspreferenser (vilket bekräftas genom initiativet Allt utom vapen), vilket borde göra att de kan behålla vad som uppnåtts genom Lomé. De AVS-länder som inte tillhör gruppen av minst utvecklade kan välja mellan att direkt ansluta sig till gemenskapens allmänna preferenssystem (GSP), vilket är en ordning som, då den innebär systematisk reciprocitet, är mindre förmånlig än Lomékonventionens eller förhandla fram regionala avtal om ekonomiskt partnerskap som föreskriver att marknaden mellan parterna gradvis (och ömsesidigt) skall öppnas. I avtalet finns dock ett brett handlingsutrymme för framtida förhandlingar på handelsområdet. Från 2002 kommer AVS-staterna och Europeiska kommissionen (generaldirektoratet för handel) att inleda förhandlingar om inrättandet av regionala avtal om ekonomiskt partnerskap. De regionala avtalen om ekonomiskt partnerskap utgör en anpassning till WTO:s krav, genom att handelsförbindelserna regionaliseras och genom att diskrimineringen till förmån för AVS-länderna avskaffas, men de kan anpassas beroende på regionernas utvecklingsnivå och behov. Målet är att underlätta en övergång så småningom till WTO:s generella ordning.

För de minst utvecklade länderna är ramen en annan. Initiativet "Allt utom vapen", vilket godkändes av rådet i april 2001, avslöjar försöken att försvaga Cotonou-avtalet. Detta särskilt som initiativet är mer symboliskt än tillväxtbringande för de minst utvecklade länderna (särskilt AVS), för vilka effekterna blir försumbara. Bakom ett generöst yttre har inte initiativet som målsättning att på något radikalt sätt omskapa de ojämlika handelsförbindelserna mellan Nord och Syd. Genom att stimulera konkurrens riskerar det i stället att skada sammanhållningen inom AVS-gruppen och följaktligen minska dennas tyngd vid ekonomiska förhandlingar, däribland internationella sådana.

I Cotonou hävdas alltså avreglering som en ram för utveckling och som ett instrument för att bekämpa fattigdom. Avtalet anpassar sig därmed till de hypoteser som utvecklats av de internationella organisationerna. De som försvarar detta angreppssätt ser framför sig hur de regionala avtalen om ekonomiskt partnerskap ger upphov till ökad handel, vilken i sin tur får positiva verkningar på AVS-ländernas tillväxt och därmed lockar till sig investeringar, varigenom en positiv spiral av ekonomisk tillväxt sätts i gång. Detta synsätt, som ser utveckling som något som begränsas av de marknadsekonomiska lagarna, delas dock långt ifrån av alla. Under förhandlingarna bestred AVS-staterna denna logik och framhöll att WTO:s gällande regler inte tar tillräcklig hänsyn till AVS-staternas nuvarande utvecklingsnivå och framtida behov. Erfarenheterna visar verkligen att AVS-staterna sedda som grupp knappast

haft någon glädje av handelns avreglering. Afrika söder om Sahara har, liksom andra länder i Syd, till stor del marginaliserats. För dessa länder utgör det helt klart inte någon fördel att trycket ökar för att de i högre grad skall öppna sina marknader för konkurrens.

Det kommer emellertid fortfarande att vara möjligt att nå fram till en alternativ handelsöverenskommelse, som kan förhandlas fram från 2002. De regionala avtalen om ekonomiskt partnerskap ger till exempel möjlighet att integrera parametrar som är centrala för en hållbar utveckling, som miljön, i förhandlingarna, för att främja att dessa länders mänskliga resurser och naturresurser värdesätts ekonomiskt. En absolut förutsättning för att dessa handelsöverenskommelser skall bli framgångsrika hänger även samman med den ingående översynen av den gemensamma jordbrukspolitiken och av annan gemenskapspolitik som inte stämmer överens med utvecklingspolitiken.

c) Regionaliseringens utmaningar.

När det gäller genomförandet av de regionala avtalen om ekonomiskt partnerskap föreskrivs i Cotonou-avtalet att AVS-länderna skall indelas i flera regioner, vilka förväntas underteckna självständiga handelsöverenskommelser med Europeiska unionen. EU föreslår att AVS delas upp i sex regioner: Västafrika, Centralafrika, Östafrika (ÖAG) och Afrikas horn, Utvecklingsgemenskapen för Södra Afrika (SADC), Västindiska gemenskapen (Caricom) samt Stillehavsområdet. Denna uppdelning motsvarar inte självklart de regionala organisationer som redan finns bland AVS-länderna. Den ensidiga och slumpmässiga uppdelning i dessa områden som görs av Europeiska unionen för de regionala avtalen om ekonomiskt partnerskap riskerar att urholka AVS-ländernas regionala utvecklingsstrategier och hämma den utveckling som pågår mot att dessa själva tar hand om sin utvecklingsprocess. De regionala ekonomiska utvecklingsprocesserna har inga möjligheter att lyckas om de inte utarbetas av länderna själva i stället för utifrån. Man måste därför till varje pris undvika att förhast sig och i stället låta AVS-partnerna ta hand om att fastställa hur man lämpligast gör den geografiska indelningen inför handelsförhandlingarna med EU.

Den regionalisering som föreslås av EU riskerar, liksom uppdelning mellan minst utvecklade länder och andra, att med tiden leda till en uppsplittring av AVS-gruppen och utgör ett hot mot den solidaritet som varit AVS-gruppens styrka. AVS-gruppen skulle bara finnas till för att upprätthålla ett politiskt avtal bestående av ett ramavtal, vilket skulle riskera att i ännu högre grad stärka Europas förhandlingsposition och ge det möjlighet att utöva en mycket stark kontroll över AVS-ländernas politik och beslut.

2. Avregleringen på tjänsteområdet och för immaterialrättigheter

a) Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS)

Handeln med tjänster är uttryckligen inbegripen i Cotonou-avtalets huvudtext (art. 41). För AVS-länderna utgör denna nya bestämmelse en verklig fara. I allmänna tjänstehandelsavtalet, vilket sedan 1995 gäller för alla medlemmar av WTO, föreskrivs att handeln med alla finansiella, bank-, försäkrings-, transport-, telekommunikations-, vattendistributions- och miljöskyddstjänster, och till och med gratis offentliga tjänster som utbildning och hälsovård m.m., skall avregleras. I texten till GATS finns inte ens begreppet allmänna tjänster nämnt.

GATS syftar alltså till att tjänster, liksom varor, skall kommersialiseras och till att staternas privilegier på detta område skall urholkas. Men staterna har en skyldighet att genom de allmänna tjänsterna skydda sina medborgare. Det är demokratin som äventyras.

Att ansluta utvecklingsländerna, däribland AVS-länderna, till GATS skulle bara ytterligare stärka den kontroll västs multinationella företag har över deras privata, och nu även offentliga, sektorer. Men avregleringens konsekvenser är uppenbara: sjunkande kvalitet och högre priser. Hur kan sådana åtgärder förbättra livsvillkoren för fattiga befolkningsgrupper? Genom att främja AVS-ländernas anslutning till världshandeln med varor och tjänster och med beaktande av att WTO fungerar på ett föga demokratiskt sätt, bidrar Europeiska unionen bara till att stärka dominansen för länder och företag från Nord över dem från Syd och till att varaktigt skada AVS-ländernas utveckling.

b) Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPs)

I artikel 46 i det nya avtalet framhålls vikten av en anslutning till avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPs), vilket är bilagt avtalet om upprättande av WTO. Det innebär att avtalsparterna skall tillämpa åtgärder för att skydda sina patent (under 20 år). Problemet är att denna bestämmelse gynnar industriländerna, som har resurser för att ta patent på sina uppfinningar, på bekostnad av utvecklingsländerna.

På jordbruksområdet gör detta att industriländerna kan patentera sina "uppfinningar" och skydda sina patent på djur- och växtarter som de i realiteten upptäckt i utvecklingsländerna. Denna bestämmelse i TRIPs ger sålunda industriländerna monopol på äganderätten till AVS-ländernas genetiska resurser.

I fråga om hälso- och sjukvård och behandlingar leder detta till än allvarligare följder. De utvecklingsländer som inte kan få tillgång till patent som skyddats av industriländer tvingas köpa läkemedel till skyhöga priser. Oftast har de inte resurser för att betala för dem. Därmed äventyras tillgången till hälso- och sjukvård. Exemplet med kampen mot AIDS, vilket särskilt illustreras av den process läkemedelsindustrin startat mot Sydafrika, bekräftar hur cyniska och orättvisa dessa metoder är.

För att stoppa dessa biopirater har Afrikanska enhetsorganisationen godkänt en typlag för skydd av lokala befolkningsgrupper, med regler för tillgång till deras biologiska resurser. Denna nyskapande lag, som grundas på den konvention om biologisk mångfald som antogs i Rio 1992, understryker staters suveräna rätt till sina biologiska och naturresurser och till skydd för inhemska kunskaper och metoder. Men den lagen finns inte införd i Cotonou-avtalet.

III. FRÅGAN OM GENOMFÖRANDET

Cotonou-avtalet må vara hur nyskapande eller möjligt att kritisera som helst, men det innehåller en stor dold del. Allt återstår att göra, såväl inom ramen för de kommande förhandlingarna som i fråga om att genomföra ofta oklara bestämmelser som lämnar mycket tolkningsutrymme. Vilken omfattning det får och hur mycket det bidrar till AVS-ländernas

hållbara utveckling kommer alltså till stor del att hänga samman med hur det genomförs. Den del av texten som rör den politiska dialogen är till exempel fortfarande mycket allmänt hållen och kan, i brist på tillräckligt tydliga bestämmelser, tillämpas på många olika sätt. Samma bedömning kan göras i fråga om begreppen fattigdomsbekämpning, god förvaltning och liknande. Bedömnings- och resultatkriterierna är ännu inte fastställda och tillämpningen i praktiken måste klargöras på såväl det kvalitativa som det kvantitativa planet. Vilka framsteg som görs kommer att avgöras av framtida förhandlingar och alla aktörer spelar huvudroller för att se till det blir en framgång.

A. STÄRKA DE GEMENSAMMA INSTITUTIONERNA

AVS-EU:s institutioner är synnerligen speciella. De omfattar ett stort antal länder, för närvarande 92, inom ramen för ett interregionalt avtal. De skall hantera avtalets tre centrala aspekter - den politiska, den ekonomiska och den handelspolitiska. Även om Cotonou-avtalet inte innebär att de institutionella strukturerna förändras, så innebär det ändå förändringar av hur de fungerar och ger dem större befogenheter för att kunna ta de nyordningar som slås fast i beaktande.

a) AVS-EU:s ministerråd

Detta har till uppgift att genomföra avtalet, även om det i realiteten är Europeiska kommissionen som har hand om huvuddelen av ärendena. Ministerrådets förhandlingar och diskussioner är fortfarande ofta formella och från europeisk sida är deltagandet på ministernivå mycket begränsat, vilket gör det svårare att fatta verkligt politiska beslut. Dessutom har AVS-EU:s ministerråd hittills varit en föga transparent institution. I linje med den diskussion som inletts om samarbetet mellan AVS och EU vore det logiskt om det vore öppnare, vilket säkert skulle få till följd att ett antal låsta situationer kunde lösas upp.

Ministerrådet har, inom ramen för Cotonou-avtalet, till uppgift att föra den politiska dialogen framåt. I realiteten handlar det om att genomföra den politiska dimensionen vilken, även om den redan nämns i Lomé IVA, egentligen aldrig förverkligats. För det krävs att Europas regeringar ger detta ministerråds arbete större uppmärksamhet och visar prov på ett större engagemang. Om Europas regeringar inte är beredda att diskutera alla politiska frågor, inklusive globala utmaningar och sådana på gemenskapsplanet som har konsekvenser för samarbetet mellan AVS och EU, så kommer verkningarna aldrig att nå upp till den nivå på åtaganden som man tar initiativ till i Cotonou.

b) AVS-EU:s gemensamma församling

Den gemensamma församlingen stärks genom Cotonou-avtalet. Den blir uttryckligen parlamentarisk och tilldelas övergripande behörighet i fråga om genomförandet av de demokratiska processerna, något som utgör en kraftfull och positiv markering för en demokratisering och ett aktivt deltagande av medborgarna i besluten. Hädanefter kommer den gemensamma församlingen att kunna hålla regionvisa sammanträden. Denna nya och mycket viktiga bestämmelse faller inom ramen för stödet för AVS-ländernas regionala integration. Berörda regioner skall fastställa regional sammansättning och organisation för sammanträdena.

För den gemensamma församlingen består dock den första utmaningen i att göra sig hörd och

verkligen bli erkänd som en parlamentarisk församling. Den likarepresentation som kännetecknar församlingen motverkas ofta av den obalans som kännetecknar hur den fungerar. Parterna är inte jämbördiga. Europaparlamentet förfogar över egna strukturer och befogenheter. Det särpräglade sätt på vilket dess politiska grupper fungerar ger det en betydande fördel, vilken utvecklas inom ramen för en kontinuerlig verksamhet. AVS-parlamentarikerna däremot, möts bara under några dagar varje år och de geografiska avstånden utgör ett betydande hinder mot någon gemensam verksamhet. Det är särskilt principen med en röst per land för AVS-gruppen mot en röst per person för den europeiska sidan som inte är rättvis. Genom att bara en företrädare per land deltar hindras oppositionens företrädare från att få tillträde och uttrycka sig, varigenom man hindrar eventuell politisk pluralism i dessa länder från att uttryckas. Det är därför inte förvånande att den tidigare gemensamma församlingens arbete ofta till mycket stor del var ensidigt.

Det ankommer naturligtvis på den gemensamma församlingen att ta itu med dessa frågor och överväga möjligheter att komma till rätta med ojämlikheterna. Men det är även Europaparlamentets ansvar att fästa uppmärksamheten på detta problem, särskilt som den nya parlamentariska dimension som tilldelas församlingen skulle kunna bidra till att stärka ojämlikheten. Församlingen skulle kunna organiseras i politiska grupper som Europaparlamentet och man skulle därmed uppnå ett parlamentariskt arbete av högre kvalitet som blir mer ingående.

Gemensamma församlingen ges ansvaret för att "främja den demokratiska processen". Men församlingen saknar, utöver sin behörighet att avge yttranden, lämpliga instrument för att utöva denna befogenhet. Följaktligen kommer dessa reformer bara att få något genomslag om gemensamma församlingens behörighet stärks och om den får möjlighet att utöva budgetrelaterad och politisk kontroll över finansieringen av samarbetet, förhandlingarna och ratificeringen av nya fördrag.

B. GEMENSKAPSRAMEN

Cotonou-avtalets ikraftträdande sammanfaller med ett antal reformer av gemenskapspolitiken för utvecklingsbistånd och förvaltningen av detta. Frågan om tillämpningen av samarbetet mellan AVS och EU kommer delvis att vara avhängigt dessa förändringar och därmed svår att stadga om i förväg.

1. Reformeringen av förvaltningen av det externa biståndet

Kommissionen är långt ifrån att dra konsekvenserna av diskussionen kring grönboken och har inlett en intern process för att reformera förvaltningen av det externa biståndet, som syftar till att biståndet skall förvaltas bättre och bli rationellare. Genom debatten kring grönboken framträdde ett skriande behov av förenklade förfaranden, något som även Europaparlamentet krävt. Men den reform som inletts tycks inte motsvara förväntningarna.

Reformen inkluderar en ny ansvarsfördelning mellan kommissionens olika generaldirektorat. Generaldirektoratet för bistånd (som täckte hela den gamla Lomékonventionen) blir bara

behörig för att utarbeta strategier eller huvudinriktningen för utvecklingen, inbegripet AVS-ländernas fastställande av nationella vägledande program. Generaldirektoratet för yttre förbindelser genomför den politiska dimensionen (god förvaltning, konfliktförebyggande, mänskliga rättigheter osv.). Generaldirektoratet för handel hanterar avtalets handelsdel (inklusive klausulerna rörande tjänster och immaterialrättigheter) och kommer att föra förhandlingarna om de regionala avtalen om ekonomiskt partnerskap. Den nya byrån för samarbete (EuropeAid) får till uppgift att förhandla om, tillämpa och följa upp projekt, men bara i AVS-länderna.

Denna nya organisation förefaller verkligen mer komplicerad och föga lämpad för att uppnå en bättre organisation eller större enhetligt inom kommissionen, särskilt i fråga om det första Cotonou-avtalet. Man kan fråga sig hur generaldirektoratet för handel avser att inom ramen för sitt huvudmandat, att försvara EU:s handelspolitiska intressen, främja utvecklingen för AVS-ländernas export. Förfarandena riskerar också att bli mer komplicerade för AVS-länderna, som till följd av avtalets olika dimensioner kommer att ha ett flertal samarbetspartner. Tendensen är alltså att generaldirektoratet för bistånd får se sin behörighet allt mer kringskuren och mister det ena efter det andra av sina befogenheter.

Slutligen är den reform som satts i gång koncentrerad till interna och administrativa procedurer, medan genomförandet av Cotonou-avtalet skulle ha krävt att partnerskapet stärks. På grund av att den process kommissionen satt i gång saknar lika representation för berörda parter, äventyras Cotonou-avtalets verkliga effektivitet.

2. EU:s nya utvecklingspolitik

På begäran av rådet har kommissionen tagit initiativ till ett förslag till meddelande som syftar till att fokusera EU:s utvecklingspolitik. Denna fokusering bygger på en förening av två huvudkriterier: koncentrera biståndet till ett begränsat antal sektorer där gemenskapsinsatserna skall tillföra ett mervärde och som skall bidra till målet att utrota fattigdomen. De sektorer som identifieras är handel och utveckling, regional integration och samarbete, stöd till makroekonomisk politik som har ett uttryckligt samband med strategierna för att lindra fattigdomen, transporter, strategier för säkrad livsmedelsförsörjning och hållbar landsbygdsutveckling samt stärkande av institutionell kapacitet, god förvaltning och rättsstaten.

Det är beklagligt att AVS-länderna inte varit knutna till detta beslut, som rör dem direkt. Man har verkligen rätt att fråga sig vilket handlingsutrymme som blir kvar för biståndsmottagarna för att självständigt slå fast sina prioriteringar, om dessa obönhörligen måste falla inom ramen för den nya gemenskapspolitiken för utveckling.

3. Vilken roll skall Europaparlamentet spela?

För att avtalet, jämte beviljandet av 12 miljarder euro i bistånd till EUF och 1,7 miljarder euro i lån från Europeiska investeringsbanken på fem år, skall kunna träda i kraft måste det ratificeras

av Europeiska gemenskapen och av de 92 nationella parlamenten i de stater som är avtalsparter. Därefter kommer avtalet, och särskilt summan till EUF, att ses över vart femte år, efter förhandlingar mellan AVS-staterna och EU. Beträffande handelsförhandlingarna skall dessa föras av kommissionen (generaldirektoratet för handel). Däremot kommer inget ytterligare samråd att äga rum med Europaparlamentet. Detta kommer bara att hållas informerat om den framtida utvecklingen och bevilja ansvarsfrihet för genomförandet av EUF – utan att delta i besluten om eller kontrollen av hur denna används.

Europeiska utvecklingsfonden, vars inkomster och utgifter genomförs utanför den allmänna budgeten, förblir i realiteten det viktigaste finansiella instrumentet för genomförandet av de nationella eller regionala vägledande programmen. Europaparlamentets krav på att EUF skulle föras in under budgeten för att möjliggöra parlamentarisk kontroll, har hittills inte fått något gehör från rådet. Ändå är det en absolut förutsättning för att Cotonou-avtalet skall bli en framgång att EUF förvaltas på ett öppet och demokratiskt sätt. I linje med partnerskapsandan skulle det likaså vara viktigt att gemensamma församlingen knöts till bedömningen av EUF:s utgifter och till processen för att genomföra denna.

IV. SLUTSATS: ETT PARTNERSKAP MED LIKSTÄLLDA PARTER FÖR EN HÅLLBAR UTVECKLING

Jag vill som slutsats uppmana Europaparlamentet att uppmärksamt följa genomförandet av Cotonou-avtalet och, i syfte att garantera ett samarbete som är jämbördigt, solidariskt och som respekterar de olika parternas intressen och val, vid behov ge uttryck för sina ståndpunkter. Därför vill jag anföra att jag

Angående partnerskapet mellan AVS och EU:

- anser att partnerskapet mellan AVS och EU skall främja en hållbar utveckling som grundas på demokratiska politiska val av AVS-länderna. Detta förutsätter att interna mänskliga, intellektuella och naturresurser mobiliseras samt att länderna själva på bästa sätt begagnar sig av lokala kunskapssystem. EU:s politik för utvecklingssamarbete skall inriktas på stöd till AVS-ländernas interna ansträngningar, i syfte att stärka deras egna utvecklingsstrategier och oberoende.
- anser att bekämpandet av fattigdomen, vilket utgör en av målsättningarna med Cotonou-avtalet, kräver att EU för en koherent politik, som måste angripa de strukturella orsaker som ger upphov till utarmningen av AVS-länderna, sätta stopp för exportsubventioner som stör de lokala marknaderna, skriva av skulden och ersätta dagens frihandelssystem med rättvisa regler.
- anser det viktigt att komma till rätta med den bristande jämlikhet som finns inbyggd i förbindelserna mellan AVS-länderna och EU och särskilt med de betydande problem AVS-länderna stöter på i sina förhandlingar med EU. AVS-ländernas kunnande måste utvecklas, särskilt inför handelsförhandlingarna mellan de två parterna.
- anser att stärkandet av gemensamma församlingen, som nu blir parlamentarisk, är av största vikt och att parlamentariker måste knytas till internationella beslut. Därför måste man finna

relevanta svar för att komma till rätta med den obalans som kännetecknar dess funktion och göra det möjligt för parlamentarikerna att på ett effektivt sätt uppfylla sitt ansvar i enlighet med Cotonou-avtalet, särskilt genom att anslå finansiella och mänskliga resurser som är i paritet med föreliggande uppgifter.

Angående den politiska dimensionen:

- anser att öppnandet av samarbetet för det civila samhället dels utgör ett viktigt steg mot en utveckling som bygger på deltagande och dels utgör en utmaning som borde tas upp av AVS-staterna i partnerskap med det civila samhället.
- anser att statens roll måste bli mer demokratisk och återupprättas och är övertygad om att en hållbar utveckling för AVS-länderna kräver att de allmänna tjänsterna stärks för att kunna svara mot den lokala befolkningens centrala behov.
- anser att EU:s, medlemsstaternas och AVS-ländernas utvecklingspolitik, för att kunna garantera att det nya partnerskapet blir trovärdigt och en politisk dialog, måste bli föremål för en demokratisk diskussion inom ramen för gemensamma institutioner.

Angående handelsdelen:

- framhåller att det ankommer på de offentliga organen i AVS-länderna att godkänna lämpliga regler för att skydda och utveckla sin egen industri och att genomföra ett selektivt öppnande av marknaderna med beaktande av sitt ekonomiska läge. Detta dock utan att den lokala privata sektorn därmed marginaliseras. Jag anser härvid att en socialt och ekologiskt ansvarsfull privat och organisationssektor kan bidra till hållbar utveckling.
- fruktar att regionala frihandelsavtal med AVS-länderna försvagar dagens ekonomiska grupperingar och deras utvecklingsstrategi. Jag anser att det ankommer på de olika AVS-regionerna att fastställa och utforma den regionala integrationen, i form av ett gemensamt projekt som strävar mot egna ekonomiska, politiska, sociala, miljömässiga och handelspolitiska syften.
- anser att de handelsförhandlingar som skall hållas mellan AVS-länderna och EU måste baseras på en utvärdering av den avreglering av handeln som nu sker och dess konsekvenser för AVS-ländernas ekonomier. Jag vill härvid understryka att man vid en ny förhandlingsrunda om världshandeln först måste utvärdera tidigare åtaganden inom ramen för GATT och WTO, inbegripet åtgärder för särskild och separat behandling.

Angående samarbetsområdena:

- rekommenderar att EU reformerar sin gemensamma jordbrukspolitik och sin fiskeripolitik, vilka båda i hög grad skadar lokal produktion och marknader och inte överensstämmer med de åtgärder som vidtas inom ramen för utvecklingssamarbetet.
- framhåller vikten av frågorna om patenterbarhet (för läkemedel, djur och växter osv.), vilka utgör ett verkligt hot för AVS-staternas förmåga att ge sin befolkning vård och bevara odlingar

avsedda för livsmedelsproduktion och lokala traditioner mot de multinationella företagens intressen. Jag anser att Cotonou-avtalet skall stödja tillämpningen av den lag som godkänts av OAU som skyddar fasta befolkningsgruppers rättigheter och fastställer regler för tillgång till biologiska resurser.

- understryker starkt betydelsen av skyddet för miljön, som utgör en garanti för att människor skall överleva på kort sikt och för en hållbar utveckling på lång sikt.

Detta betänkande är hållet i en kritisk ton, eftersom det är på sin plats att peka ut de brister som finns i Cotonou-avtalet, och i ur denna härledda produkter, och som redan konstaterats vid tillämpningen av det. Särskilt beklagas att ingen politisk sammanställning över Lomékonventionen och rent allmänt någon objektiv analys av relationerna mellan Nord och Syd gjorts före förhandlingarna om en förnyelse av samarbetet mellan AVS och EU.

I detta betänkande rekommenderas ändå att Europaparlamentet ger sitt samtycke till att Cotonou-avtalet ratificeras. I realiteten utgör blott det faktum att det över huvud finns ett nytt avtal om samarbete mellan AVS och EU en seger i sig. Dessutom innehåller det nyskapande element som måste tolkas och användas på ett positivt sätt. Emedan Europaparlamentet inte har behörighet att ändra i denna text är det av avgörande betydelse att arbeta för att göra det bästa möjliga av den, så att biståndet verkligen bidrar till AVS-ländernas befolkningars välstånd, i enlighet med deras behov av livsmedel, hälso- och sjukvård, utbildning osv.